

ค้น-อ่านเอกสาร ไม่ใช่ตีความแทน

Agent ช่วยค้นตัวบทและคดีจากคลังเอกสารกองใหญ่
พร้อมอ้างอิงแหล่งทุกครั้ง — ส่วนการตีความยังเป็นของทนาย

ขอบเขตของเล่มนี้ — เอกสารนี้อธิบายกลไกการค้นและการอ่านเอกสาร ไม่ใช้การให้ความเห็นทางกฎหมาย ระบบทำหน้าที่ค้นหา ดึงข้อความ และอ้างอิงแหล่งเท่านั้น การตีความและการตัดสินใจทั้งหมดเป็นของผู้ประกอบวิชาชีพ ตัวอย่างตัวบท/คดีในเล่มเป็นตัวอย่างสมมติ ไม่อ้างอิงกฎหมาย มาตรา หรือคำพิพากษาจริงใด ๆ

บทที่ 01

งานที่กินเวลาไม่ใช่งานตีความ แต่คือการ “ตามหา” ตัวอย่างและคดี

ก่อนทนายจะเริ่มคิด ต้องหาเอกสารที่เกี่ยวข้องให้เจอก่อน — ตัวอย่าง คำบัญญัติ และคดีที่กระจายอยู่ในคลังเอกสารกองใหญ่ งานค้นนี้เองที่กินเวลาคนมากที่สุด และทำมือได้ซ้ำ

การค้นด้วยมือเป็นคอขวดที่มองไม่เห็น

สำนักงานกฎหมายและฝ่ายกฎหมายในองค์กรทำงานบนเอกสารจำนวนมหาศาล — ชุดตัวอย่างและคำบัญญัติหลายฉบับ คำวินิจฉัยและคดีที่สะสมมาเป็นปี สัญญาและเอกสารประกอบสำนวน การจะตอบคำถามหนึ่งข้อ มักต้องเปิดหลายแฟ้มเพื่อหาข้อมูลที่ “ใช่” เพียงไม่กี่บรรทัด

ต้นทุนที่เกิดขึ้นจึงเป็น **เวลาของทนายทั้งหมดไปกับการไล่หา** ไม่ใช่งานวิเคราะห์ ยิ่งคลังเอกสารใหญ่ ยิ่งเสี่ยงที่จะ **มองข้าม** **ฉบับที่เกี่ยวข้อง** ไปโดยไม่รู้ตัว เพราะคนอ่านกันได้จำกัด

ค้น

เปิดหลายแฟ้ม ไล่หาตัวอย่างและคดีที่เกี่ยวข้องกับคำถามตรงหน้า

อ่านคัด

อ่านผ่านย่อหน้าจำนวนมากเพื่อคัดเฉพาะส่วนที่ตรงประเด็น

จดแหล่ง

บันทึกว่ามาจากเอกสารฉบับใด ย่อหน้าใด เพื่อกลับไปตรวจได้

เส้นแบ่งที่เลมนี้นี้วัดตลอด

เส้นนี้พาดถึง **ขั้นตอนก่อนการคิด** เท่านั้น คือการ **ค้นและอ่านเพื่อหยาบเอกสารที่เกี่ยวข้องมาวางตรงหน้า** พร้อมบอกที่มา — ไม่รวมการอ่านความหมาย การชั่งน้ำหนัก หรือการสรุปว่าอะไรถูกอะไรผิด

ประโยชน์ที่ต้องจำจากบทนี้

เป้าหมายคือ **ให้ระบบช่วยหา ไม่ใช่ช่วยตัดสินใจ** — ย่นเวลาที่ทนายใช้ไล่หาเอกสาร เพื่อคืนเวลาให้กับส่วนที่เป็นวิชาชีพจริง ๆ คือการตีความ

บทที่ 02

Agent ทำงานอย่างไร

กลไกทั้งหมดจบที่การ “ส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องพร้อมแหล่งอ้างอิง” ให้คน — ไม่มีขั้นตอนใดที่ระบบสรุปความหมายหรือให้ความเห็นแทน

กล่องที่ 4 คือจุดที่ความหมายเกิดขึ้น — และเป็นของคนเสมอ ไม่มีลูกศรย้อนกลับให้ระบบตัดสินใจแทน

อ่านทีละขั้น

ขั้น	เจ้าของ	ทำอะไร
1. รับคำถาม	Agent	รับคำถามหรือคีย์เวิร์ดที่ทนายกำหนด แล้วแปลงเป็นเงื่อนไขการค้นหา โดยไม่เพิ่มการตีความของตัวเอง
2. ค้นในคลัง	Agent	ค้นทั่วคลังเอกสารเฉพาะส่วนที่ผู้ใช้มีสิทธิ์เข้าถึง ครอบคลุมตัวบท คำบัญญัติ และคดีที่จัดเก็บไว้
3. ดึง + อ้างอิง	Agent	ดึงเฉพาะย่อหน้า/ตัวบทที่เกี่ยวข้อง จัดกลุ่มตามหัวข้อ และแนบ แหล่งอ้างอิง ทุกชิ้น (ระบุฉบับและตำแหน่งย่อหน้า) ให้ตรวจสอบย้อนได้
4. คนอ่าน	Human 100%	ทนายอ่านเอกสารที่ถูกดึงมา ตีความ ชั่งน้ำหนัก และตัดสินใจ ด้วยตัวเอง — ระบบไม่สรุปว่าถูก/ผิด และไม่ให้ความเห็น

ทำไมต้องอ้างอิงแหล่งทุกชิ้น

ผลค้นที่ไม่มีแหล่งอ้างอิงคือผลที่ตรวจสอบไม่ได้ และไม่ควรนำไปใช้ในงานกฎหมาย ทุกย่อหน้าที่ระบบหยิบขึ้นมาต้องบอกได้ว่า**มาจากเอกสารฉบับใด ย่อหน้าใด** เพื่อให้ทนายเปิดกลับไปอ่านต้นฉบับเต็มได้เสมอ

บทที่ 03

งานไหนเป็นของ Agent งานไหนเป็นของคน

Task Ownership Map ของ use case นี้แคบและชัด — ฝั่ง Agent จบที่ “หาและหยิบมาให้พร้อมแหล่ง” ส่วนการตีความทั้งหมดถูก override ให้เป็นของคน 100% โดยไม่มีข้อยกเว้น

งาน (task)	เจ้าของ	เงื่อนไขที่ต้องมี
ฝั่ง Agent — การค้นและการดึงข้อความ		
ค้นตัวบท/คำบัญญัติ/คดีที่เกี่ยวกับคำถาม	Agent-owned	ค้นเฉพาะในขอบเขตสิทธิ์ของผู้ใช้
ดึงย่อหน้า/ตัวบทที่ตรงประเด็นออกมา	Agent-owned	ต้องแนบแหล่งอ้างอิงทุกชิ้นเสมอ
จัดกลุ่มผลค้นตามหัวข้อ/คำสำคัญ	Agent-owned	จัดกลุ่มตามที่ปรากฏ ไม่จัดลำดับความน่าเชื่อถือ
ทำสารบัญ/ดัชนีของเอกสารที่หยิบมา	Agent-owned	ชี้กลับไปที่ต้นฉบับเต็มได้ทุกจุด
ฝั่งคน — การตีความและความเห็น (override)		
อ่านความหมายของตัวบท/คดีที่ถูกดึงมา	Human 100%	เป็นดุลพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพ
ชั่งน้ำหนักว่าเอกสารใดใช้กับกรณีได้	Human 100%	ระบบไม่จัดอันดับความเกี่ยวข้องเชิงความเห็น
สรุปว่าถูก/ผิด หรือให้ความเห็นทางกฎหมาย	Human 100%	อยู่นอกขอบเขตของระบบโดยสิ้นเชิง

เส้น override ที่ห้ามข้าม

ทุกงานที่เกี่ยวกับความหมาย — อ่านตีความ ชั่งน้ำหนัก สรุปถูกผิด ให้ความเห็น — เป็นของคน 100% ไม่ว่าปริมาณงานจะมากแค่ไหน Agent ทำได้เพียงวางเอกสารที่เกี่ยวข้องพร้อมแหล่งไว้ตรงหน้า เพื่อให้คนตัดสินใจบนข้อมูลที่ครบและตรวจสอบได้

หมายเหตุ — ตัวอย่างในเล่ม เช่น “มาตราตัวอย่าง ก” หรือ “คดีตัวอย่าง ข” เป็นชื่อสมมติเพื่ออธิบายกลไกเท่านั้น ไม่อ้างอิงกฎหมาย มาตรา พ.ร.บ. คำพิพากษา หรือหน่วยงานจริงใด ๆ

บทที่ 04

ก่อนเริ่มต้องมีอะไร และวัดผลอย่างไร

use case นี้พึงพาความพร้อมของคลังเอกสารและสิทธิ์การเข้าถึงมากกว่าความซับซ้อนของโมเดล ตัวชี้วัดจึงวัดที่ “ค้นได้เร็วขึ้นและอ้างอิงแหล่งได้ถูก” ไม่ใช่วัดที่คุณภาพการตีความ

สามอย่างที่ต้องมีก่อนเริ่ม

คลังเอกสารที่จัดระเบียบ

ตัวบท คำบัญญัติ และคดีถูกรวบรวมและจัดเก็บให้ค้นได้ มีการระบุฉบับและตำแหน่งย่อหน้าเพื่อใช้อ้างอิง

สิทธิ์การเข้าถึงชัดเจน

กำหนดว่าใครเห็นเอกสารชุดใดได้ Agent ค้นได้เฉพาะในขอบเขตสิทธิ์ของผู้ใช้ ไม่ข้ามชั้นความลับ

ความสามารถอ้างอิงแหล่ง

ทุกผลค้นซึกลับไปต้นฉบับเต็มได้ ถ้าอ้างอิงแหล่งไม่ได้ ผลนั้นถือว่ายังใช้ไม่ได้

ตัวชี้วัดของ use case นี้

ตัวชี้วัด	วัดอะไร และทำไมถึงสำคัญ
อัตราผลค้นที่อ้างอิงแหล่งถูกต้อง	สัดส่วนผลค้นที่ซึกลับไปต้นฉบับได้ถูกฉบับถูกย่อหน้า — ตัวชี้ขาดว่าระบบเชื่อถือได้หรือไม่
เวลาเฉลี่ยในการค้นต่อคำถาม	นับตั้งแต่ตั้งคำถามจนได้ชุดเอกสารพร้อมแหล่ง เทียบกับการค้นด้วยมือก่อนหน้า
ความครบของผลค้น (recall)	สุ่มตรวจว่าเอกสารที่เกี่ยวข้องถูกหยิบมาครบเพียงใด เพื่อลดการมองข้ามฉบับสำคัญ
สัดส่วนที่ทนายเปิดใช้จริง	ผลค้นที่ถูกนำไปอ่านต่อจริง ไม่ใช่จำนวนครั้งที่ระบบถูกเรียกใช้

หมายเหตุเรื่องตัวเลข — ตัวเลขเป้าหมายใด ๆ (เช่น “ค้นเร็วขึ้นราว 3–5 เท่า” หรือ “อ้างอิงแหล่งถูกต้อง > 95%”) เป็นค่าประกอบคำอธิบายเชิงตัวอย่าง ไม่ใช่ผลที่วัดได้จากงานจริงของลูกค้ายรายใด ค่าจริงต่างกันตามคุณภาพคลังเอกสารและควรตั้ง baseline ก่อนเริ่ม

เกณฑ์ผ่านของ use case นี้

ถือว่าใช้ได้เมื่อค้นเร็วขึ้นอย่างวัดได้และทุกผลค้นอ้างอิงแหล่งได้ — โดยที่บทบาทการตีความยังอยู่กับทนายเต็มร้อย ไม่ถูกระบบล้ำเส้นแม้แต่น้อย

ระบบช่วยหา ไม่ใช่ช่วยตัดสินใจ

use case นี้ตั้งใจให้แคบ — คำนวณเวลาที่ทนายเสียไปกับการไล่หาเอกสาร โดยไม่แตะเส้นของ
วิชาชีพแม้แต่วินาทีเดียว Agent หาและอ้างอิงแหล่ง คนอ่านและตีความ เท่านั้นเอง

อยากทดลองกับคลังเอกสารของทีมคุณ

หากอยากดูว่ากลไกการค้น-อ่านในเล่มนี้จะปรับใช้กับคลังเอกสารของทีมกฎหมายคุณอย่างไร ทีมของบริกส์ยินดีคุยเบื้องต้นเพื่อประเมินความพร้อมร่วมกัน โดยยังไม่มีข้อผูกมัดใด ๆ